

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC): Doskonałość w zapobieganiu chorobom zakaźnym i ich kontroli

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) zostało utworzone w 2005 r. Jest to agencja Unii Europejskiej, której celem jest wzmacnianie ochrony przed chorobami zakaźnymi w Europie. Siedziba Centrum mieści się w Sztokholmie (Szwecja).

Misją ECDC jest identyfikacja, ocena i powiadamianie o bieżących i pojawiających się zagrożeniach dla zdrowia ludzkiego ze strony chorób zakaźnych, a także wspieranie i pomoc w koordynacji gotowości oraz reagowania na takie zagrożenia w krajach Unii Europejskiej.

© Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób, 2011

ISBN 978-92-9193-261-0

doi:10.2900/43474

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC): Doskonałość w zapobieganiu chorobom zakaźnym i ich kontroli

Spis treści

ECDC – pomoc w ratowaniu życia.....	3
Wsparcie gotowości i reagowania – gotowość w razie potrzeby	4
Nadzór epidemiologiczny – gromadzimy i analizujemy dane	8
Doradztwo naukowe – poparcie działań.....	10
Zdrowie publiczne i komunikacja – słuchamy i odpowiadamy	14
Programy dotyczące chorób opracowane przez ECDC – czym się zajmujemy	18
Choroby zakaźne – niektóre z największych zagrożeń	20
W jaki sposób można zaangażować się w prace agencji.....	22
Najważniejsze fakty dotyczące zarządzania	24
Współpraca z naszymi partnerami	26

„Jako osoby zawodowo zajmujące się zdrowiem publicznym pracownicy ECDC prowadzą działania na rzecz ochrony i poprawy zdrowia ludności. Dążymy do doskonałości, ponieważ wierzymy, że zdrowie publiczne ma ogromne znaczenie”.

Marc Sprenger, dyrektor ECDC

ECDC – pomoc w ratowaniu życia

Zajmujemy się chorobami zakaźnymi. Musimy być czujni, wydajni i skuteczni, ponieważ wiele od nas zależy. Rządy europejskie rozumieją, że ponieważ choroby zakaźne nie uznają granic, istnieje stała potrzeba nadzoru epidemiologicznego oraz oceny ryzyka w celu zapewnienia silnej i niezawodnej linii obrony dla wszystkich Europejczyków.

Nasza praca naukowa jest ściśle powiązana z pracą ministerstw zdrowia, krajowych instytucji ds. zdrowia publicznego, badaczy zdrowia publicznego, kierowników i lekarzy w każdym kraju w Europie, z którymi pozostajemy w stałym kontakcie w celu wymiany informacji, dostarczania analiz, wskazówek oraz wsparcia technicznego.

Ochrona Europy przed chorobami zakaźnymi nie jest kwestią przypadku. ECDC opiera się na dobrze kontrolowanych systemach ostrzegania o zagrożeniach dla zdrowia publicznego i reagowania na nie, rygorystycznych, niezależnych dowodach i analizach naukowych, umiejętności podejmowania sprawnych i zdecydowanych działań oraz doświadczeniu w szybkim przekazywaniu wiarygodnych informacji osobom, które tego potrzebują. Wszystkie działania ECDC na szczeblu centralnym oraz lokalnym są zorganizowane w taki sposób, aby wspierać i wzmacniać te funkcje zasadnicze dla zdrowia publicznego – poprawia to indywidualną odpowiedź krajów, zwłaszcza w dobie cięć finansowych, i tym samym pomaga ratować życie.

ECDC jest agencją naukową i techniczną, nie organem politycznym. Naszą rolą jest udzielanie porad Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu i krajowym decydom politycznym ds. zdrowia oraz dostarczanie im danych naukowych koniecznych do podejmowanie decyzji i działań na rzecz ochrony zdrowia.

Nasza praca jest wyjątkowa. Nie tylko dlatego, że znajdujemy się na pierwszej linii zapobiegania i kontroli chorób zakaźnych w Europie, ale także z powodu entuzjazmu, różnorodności i profesjonalizmu naszego zespołu.

ECDC jest unikatową agencją. Jesteśmy dumni z tego, że stanowimy centrum szerokiej europejskiej sieci oddanych specjalistów z dziedziny zdrowia publicznego, naukowców, mikrobiologów i epidemiologów – ponad 10 tys. osób – pracujących z nami i innymi partnerami, takimi jak Światowa Organizacja Zdrowia, aby chronić ludzi przed zagrożeniem chorobami zakaźnymi. Wkładamy wiele pracy w doskonalenie tych wysiłków, aby stale zasługiwać na zaufanie i wsparcie Europy.

Niniejsza broszura ma na celu przedstawienie szczegółów naszej pracy, naszych działań oraz propozycji.

Marc Sprenger, dyrektor ECDC

Zespół ECDC spotyka się codziennie, aby monitorować epidemie chorób.

Wsparcie gotowości i reagowania – gotowość w razie potrzeby

Każdego dnia rano eksperci ECDC spotykają się w Centrum Działań w Sytuacjach Nadzwyczajnych (ang. Emergency Operations Centre – EOC), ośrodku systemu wczesnego ostrzegania i reagowania UE – systemu bezpiecznego powiadamiania używanego przez Komisję Europejską, połączonego z organami ds. ochrony zdrowia w całej Europie i innymi ważnymi podmiotami. Podczas tych codziennych spotkań pracownicy ECDC:

- monitorują wiadomości, które pojawiły się od poprzedniego dnia oraz aktualne informacje na temat wystąpienia ognisk chorób zakaźnych w Europie i na świecie;
- omawiają i oceniają sygnały na temat możliwych nowych ognisk choroby, uzyskane na podstawie analizy informacji medialnych oraz bezpośrednich raportów epidemiologów i organów ds. ochrony zdrowia na świecie;
- dokonują szybkiej oceny prawdopodobieństwa nowych zagrożeń;
- dokonują przeglądu wniosków o informacje z innych krajów;
- oceniają postępy bieżących działań mających powstrzymać rozprzestrzenianie się istniejących ognisk zakażeń;
- wymieniają informacje, doświadczenia i porady naukowe z państwami członkowskimi i Komisją Europejską.

Po spotkaniu odpowiednie dane i porady są przekazywane specjalistom ds. zdrowia publicznego oraz ogółowi społeczeństwa.

Od założenia agencji w 2005 r., stworzone przez ECDC systemy gotowości i reagowania w sytuacjach nadzwyczajnych są stale rozwijane i ulepszone dzięki konsultacjom z niezależnymi ekspertami ze wszystkich państw członkowskich UE i spoza nich, oceniane przez organy zarządzające, testowane podczas globalnych i regionalnych ćwiczeń symulacyjnych oraz stosowane w rzeczywistych sytuacjach. Przygotowanie do kryzysów jest równie istotne jak reagowanie po ich wystąpieniu. ECDC dokłada wszelkich starań, aby pomagać państwom członkowskim w przygotowaniu ich własnych centrów zarządzania w sytuacjach nadzwyczajnych i wzmacnianiu gotowości na poziomie państw.

Zwiad epidemiologiczny – stała obserwacja wczesnych sygnałów ostrzegawczych

Jedną z najmocniejszych stron ECDC jest jego zdolność wykrywania zagrożeń wywołanych przez choroby zakaźne i reagowania na nie. ECDC opracowało bezpieczną, internetową platformę komunikacji (EPIS), umożliwiającą międzynarodową wymianę informacji technicznych i wczesne ostrzeżenie o wystąpieniu ognisk chorób zakaźnych. Epidemiolodzy i mikrobiolodzy pracujący w różnych dziedzinach chorób mogą korzystać z platformy EPIS, aby ostrzegać kolegów w innych krajach o przypadkach wymagających pilnej interwencji oraz aby dzielić się poglądami i analizami naukowymi na forach internetowych.

Ogniska chorób przenoszonych przez żywność

ECDC wsparło i ułatwiło wiele międzynarodowych badań diagnostycznych dotyczących epidemii chorób przenoszonych przez żywność wykrytych za pośrednictwem sieci nadzoru nad chorobami przenoszonymi przez żywność i wodę oraz chorobami odzwierzęcymi. Wspólne działania doprowadziły do szybkiej i skutecznej wymiany informacji pomiędzy odpowiednimi stronami, w tym głównymi instytucjami na poziomie UE oraz organami ds. zdrowia publicznego i bezpieczeństwa żywności w państwach członkowskich, takimi jak system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (RASFF) oraz Komisja Europejska. W rezultacie wycofanie na czas zanieczyszczonej żywności z państw członkowskich ochroniło konsumentów w całej Europie.

Migracja i choroby zakaźne

Problem migracji w kontekście zdrowia stał się w ostatnich latach ważnym obszarem prac Unii Europejskiej. Zaangażowanie polityczne UE odzwierciedlają instrumenty polityczne mające zapewniać imigrantom dostęp do opieki zdrowotnej, Europejski program ochrony zdrowia na lata 2003–2008 oraz Drugi program działań Wspólnoty w dziedzinie zdrowia na lata 2008–2013, opracowane przez Komisję Europejską. Drugi z wymienionych programów obejmuje projekty dotyczące nierówności w zdrowiu, stanu zdrowia imigrantów i obciążenia chorobami zakaźnymi, a także modele świadczenia usług opieki zdrowotnej dla nielegalnych imigrantów. Przez wiele lat ECDC inwestowało środki w celu poprawy zrozumienia związku między migracją a zdrowiem publicznym. Można jednak uczynić więcej w obszarze zdrowia i potrzeb zdrowotnych imigrantów. W najbliższych latach ECDC będzie zaangażowane w poprawę nadzoru nad chorobami zakaźnymi i ich monitorowania oraz w zapewnienie, że programy profilaktyki i kontroli będą reagować na zmienne wzory migracji i epidemiologii chorób zakaźnych, a usługi opieki zdrowotnej – na konkretne potrzeby populacji imigrantów.

W pracach bierze udział więcej osób niż kiedykolwiek wcześniej.

„Osoby pracujące tutaj są bardzo entuzjastyczne. Zespół reprezentuje różnorodność regionu, i moim zdaniem uosabia on ideę Unii Europejskiej, to znaczy pokojową współpracę”.

Andrea Ammon, zastępca dyrektora

Nadzór epidemiologiczny – gromadzimy i analizujemy dane

Główny obszar działań ECDC stanowi nadzór nad chorobami zakaźnymi, w tym gromadzenie, ocena, analiza i rozpowszechnianie odpowiednich danych naukowych i technicznych. Odbywa się to za pomocą Europejskiego systemu nadzoru, znanego jako TESSy. TESSy dostarcza państwom europejskim dowodów naukowych na temat chorób zakaźnych, umożliwiając im reagowanie w lepszy, ukierunkowany sposób.

Nadzór epidemiologiczny stanowi wspólne działanie państw członkowskich oraz wielu ekspertów i organów ds. zdrowia publicznego, mających swój wkład w tworzenie baz danych. Legislacja UE wymaga, aby wszystkie państwa rutynowo zgłaszały ECDC dane pochodzące z nadzoru nad 49 chorobami zakaźnymi oraz zgłaszały epidemie chorób mogących rozprzestrzeniać się do innych państw UE.

Baza danych zawiera i łączy informacje oraz dane pochodzące z wielu, poprzednio oddzielnych, sieci nadzoru epidemiologicznego. Ułatwia to dostęp do europejskich danych na temat chorób zakaźnych i stworzenie zintegrowanego źródła informacji.

ECDC gromadzi i analizuje dane epidemiologiczne i opracowuje raporty zawierające przegląd sytuacji w UE oraz cenne i przydatne informacje porównawcze dla każdego z państw członkowskich.

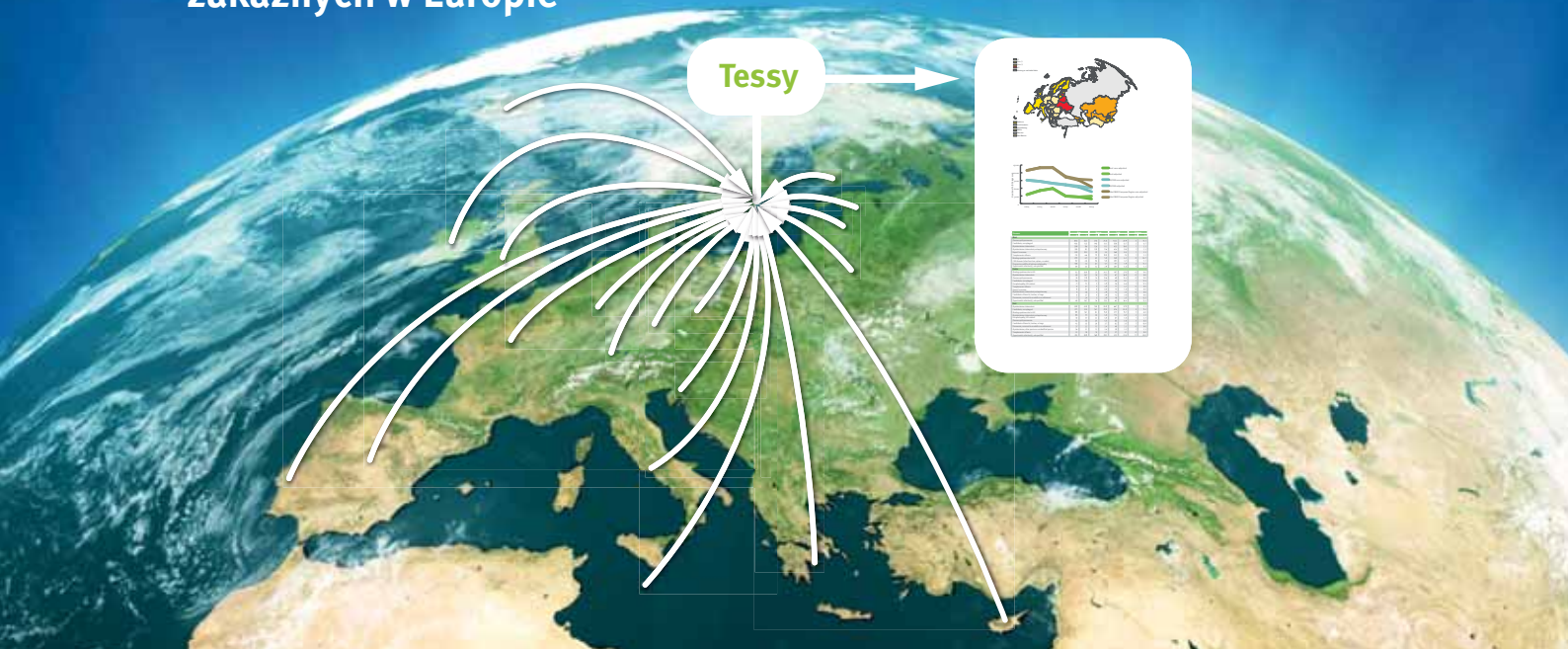
TESSy: kopalnia informacji

TESSy to niezwykle elastyczny, zintegrowany i interaktywny system pozwalający na szczegółowe wyszukiwanie danych i tworzenie porównań w kontekście międzynarodowym. Umożliwia łatwe przeglądanie wybranych wyników w wielu możliwych do pobrania formatach, takich jak tabele, ilustracje i mapy.

ECDC wydaje *Roczne sprawozdanie epidemiologiczne*, uniikatową publikację zawierającą porównywalne dane statystyczne dotyczące chorób zakaźnych w Europie. Dane te służą nie tylko analizie przeszłych i bieżących zdarzeń, ale także pomagają określić przyszłe tendencje i kierunki polityki.

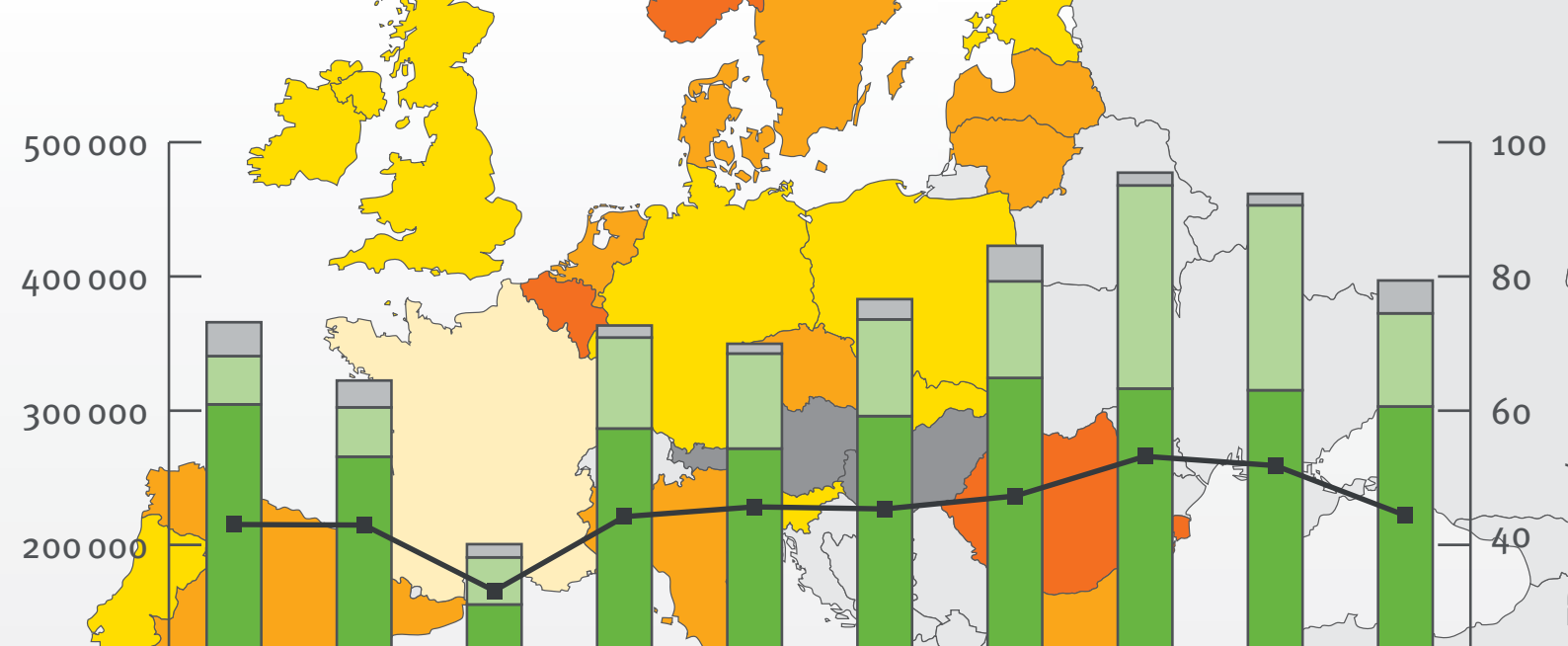
TESSy – zintegrowane źródło danych na temat chorób zakaźnych w Europie

Sieci nadzoru

Wyspecjalizowani eksperci ds. zdrowia publicznego z następujących sieci w każdym z państw członkowskich przesyłają do TESSy dane, które są następnie potwierdzane i analizowane przez ECDC:

- Europejska sieć nadzoru nad grypą
- Europejska sieć nadzoru nad chorobami przenoszonymi przez żywność i wodę oraz chorobami odzwierzęcymi
- Europejska sieć nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową
- Europejska sieć nadzoru nad inwazyjnymi chorobami bakteryjnymi
- Europejska sieć nadzoru nad HIV/AIDS
- Europejska sieć nadzoru nad gruźlicą
- Europejska sieć nadzoru nad odpornością na środki przeciwdrobnoustrojowe
- Europejska sieć nadzoru nad zakażeniami szpitalnymi
- Europejska sieć nadzoru nad legionellozą
- Europejska sieć nadzoru nad błonicą
- Europejska sieć nadzoru nad zużyciem środków przeciwdrobnoustrojowych
- Europejska sieć nadzoru nad chorobami, którym zapobiega szczepienie
- Europejska sieć nadzoru nad chorobą Creutzfelda-Jacoba
- Europejska sieć nadzoru nad wirusowym zapaleniem wątroby typu B/C (od 2012 r.)

Doradztwo naukowe – poparcie działań

ECDC dostarcza dowodów naukowych i wskazówek, których decydenci polityczni oraz specjaliści ds. zdrowia publicznego mogą użyć na poparcie podejmowanych decyzji w dziedzinie chorób zakaźnych. Naukowcy oraz epidemiolodzy zaangażowani w prace ECDC przeprowadzają na prośbę Komisji Europejskiej lub państwa członkowskiego ocenę ryzyka. Ich praca ma bardzo szeroki zakres, od zamawiania recenzji piśmiennictwa oraz analiz statystycznych po uzyskiwanie opinii naukowych od międzynarodowych ekspertów. W celu rozwinięcia oficjalnego doradztwa i wsparcia naukowego, ECDC powołuje doraźne komisje naukowe, których zadaniem jest opracowanie wstępnej opinii – opinia ta jest następnie omawiana, oceniana oraz zatwierdzana przez Forum Doradców ECDC.

Niezależne opinie

Doradztwo i wsparcie naukowe ze strony ECDC jest niezależne i wolne od wpływów podmiotów handlowych lub grup interesu. Potencjalne konflikty interesów pomiędzy zespołem a ekspertami podlegają uważnej ocenie. Jest to podstawowa zasada, której ECDC stara się nie naruszać.

ECDC zawarło umowy formalne z krajowymi laboratoriami referencyjnymi.

Mikrobiologia w zdrowiu publicznym – prace nad wykrywaniem czynników chorobotwórczych

Kontrola chorób zakaźnych polega na wykrywaniu oraz charakteryzacji czynników chorobotwórczych w laboratorium. ECDC nie posiada własnych laboratoriów, ale zawarło umowy formalne z laboratoriami referencyjnymi głównych instytucji ds. zdrowia publicznego w europejskich państwach członkowskich. ECDC ułatwia rozwój i skuteczne działanie systemu mikrobiologii zdrowia publicznego,

dostarczającego na czas wiarygodne informacje w celu zapobiegania chorobom zakaźnym oraz ich kontroli w poszczególnych państwach oraz na szczeblu europejskim. Zawierane są umowy z laboratoriami w celu wspierania europejskich działań w zakresie nadzoru epidemiologicznego oraz zapewnienia profesjonalnego szkolenia. ECDC świadczy usługi doradcze w zakresie funkcji mikrobiologii zdrowia publicznego laboratoriów referencyjnych, dąży do harmonizacji standardów i monitoruje jakość.

A detailed microscopic illustration of a human throat. The background is dark, showing the complex, branching structure of the mucosal lining. Numerous small, spherical viral particles with red and blue internal structures are scattered throughout the scene. In the foreground, several large, cylindrical, ribbed structures, likely cilia or parts of the mucosal lining, are visible. A large, circular, textured object with a red and blue pattern is prominent in the lower right quadrant.

Przykłady ostatnich zapytań

- Jaki jest najlepszy sposób stosowania szczepionki przeciwko nowemu wirusowi brodawczaka powodującemu raka szyjki macicy?
- Wśród kóz w Holandii wystąpiła gorączka Q. Jakie zagrożenie stanowi ona dla zdrowia ludzkiego?
- Jak często powinno się badać próbki oddanego nasienia pod kątem chorób wirusowych?
- Czy w przypadku nowej pandemii Unia Europejska powinna kupić szczepionki dla wszystkich krajów w celu zapewnienia maksymalnej skuteczności? Jakie byłoby zapotrzebowanie na nią w każdym z krajów?
- W jaki sposób radzić sobie z ryzykiem wystąpienia gorączki krwotocznej (wirus Junin) w przypadku przeszczepów?
- Czy wystąpienie epidemii cholery na Haiti mogłoby stanowić zagrożenie dla obywateli Europy?

Wirusy grypy w gardle, ilustracja.

Opracowanie wytycznych postępowania w przypadku grypy sezonowej

Przy opracowaniu wytycznych postępowania w przypadku nowej grypy sezonowej ECDC przeprowadza najpierw ocenę ryzyka w swojej siedzibie, na podstawie raportów władz narodowych, w celu określenia trendów, wzorów przenoszenia, nasilenia, narażonych populacji oraz skutków. Wyniki, analizy oraz propozycje porad są następnie przedstawiane członkom Forum Doradców ECDC oraz innym zewnętrznym ekspertom i przez nich oceniane. Sezon grypowy ma przebieg cykliczny. W miarę upływu czasu nasilenie grypy jest ściśle monitorowane i jeżeli wyraźnie widać, że w danym sezonie będzie ono większe niż zwykle, ECDC przesyła ostrzeżenia do władz państw członkowskich i organów zajmujących się zdrowiem publicznym oraz informuje ogół społeczeństwa. Analizy wirologiczne, potwierdzone przez koordynowane przez ECDC badania prowadzone w terenie, mają na celu określenie, czy szczepionka jest odpowiednia dla danego sezonu. Potwierdziły one na przykład, że szczepionki przeciwko grypie sezonowej 2010 chroniły przed wirusami grypy w danym sezonie. Sieć VENICE (ang. Vaccine European New Integrated Collaboration Effort) stworzona przez ECDC śledzi także krajowe

Dzielenie się najnowszymi informacjami na temat grypy.

zużycie szczepionek. Ponadto, na wniosek Europejskiej Agencji Leków, przeprowadzono dwa (koordynowane przez ECDC) wielonarodowe niezależne badania naukowe mające na celu ocenę konkretnych obaw związanych z bezpieczeństwem szczepionek. Wszystkie te bieżące działania przyczyniają się do rozwoju polityki i dobrych praktyk w zakresie sposobów zapobiegania i odpowiadania na zagrożenia ze strony chorób zakaźnych, które następnie są przekazywane odpowiednim specjalistom, decydom politycznym oraz ogółowi społeczeństwa.

„Jeżeli nie potrafimy znaleźć eksperta, który nie znajduje się pod wpływem grup interesu, co możemy zrobić? Szukać dalej!”

Johan Giesecke, główny naukowiec

Zdrowie publiczne i komunikacja – słuchamy i odpowiadamy

Wsparcie dla państw członkowskich zwiększające ich potencjał

Historia nauczyła nas, że budowa dobrych systemów opieki zdrowotnej w celu kontroli chorób zakaźnych wymaga wiele czasu i energii. Systemy te są wrażliwe i aby funkcjonować poprawnie, wymagają stałego utrzymywania i rozwijania. Z doświadczenia wiemy też, że nieprzestrzeganie tego może doprowadzić do szybkiego rozwoju epidemii, których kontrola może być bardzo trudna i kosztowna. Z tego powodu utrzymywanie sprawnych systemów opieki zdrowotnej stanowi solidną inwestycję na przyszłość.

ECDC wspiera państwa członkowskie w ich wysiłkach na rzecz budowy i utrzymania silnych systemów kontroli chorób zakaźnych, oceniając możliwości i potrzeby systemu opieki zdrowotnej, a także oferując wszechstronne, długoterminowe programy szkoleniowe oraz ciągłe kształce-

nie ekspertów. Opierając się na wiedzy i możliwościach w zakresie zapobiegania i kontroli chorób zakaźnych oraz na rzetelnej znajomości struktur zdrowia publicznego w Europie, ECDC – we współpracy z różnymi partnerami – gromadzi informacje na temat skutecznych i ekonomicznych działań w tym zakresie oraz dzieli się nimi.

Zapewniamy dotarcie informacji do osób, które tego potrzebują

Zasadniczą część prac ECDC stanowi rozpowszechnianie wyników badań naukowych oraz dzielenie się wiedzą na temat skutecznego przekazywania informacji konkretnym odbiorcom, takim jak decydenci polityczni, naukowcy, media i ogół społeczeństwa.

Państwa członkowskie zwracają się do ECDC po porady w zakresie komunikacji ryzyka oraz komunikacji podczas

kryzysu, na przykład w obliczu nagłego zagrożenia lub podczas walki z rozprzestrzenianiem się choroby endemicznej. Komunikacja o zdrowiu stale rozwija się. Na przykład nowe, interaktywne media pomagają obecnie wielu osobom w uzyskiwaniu informacji na temat zdrowia, podczas gdy inni posiadają ograniczony dostęp do nich lub nie są nimi zainteresowani.

Aby sprostać nowym potrzebom i wyzwaniom komunikacyjnym stawianym przez państwa członkowskie, ECDC:

- opracowuje bazę opartą na badaniach naukowych dla komunikacji o zdrowiu;
- określa najlepsze metody komunikacji z różnymi grupami odbiorców;
- gromadzi i rozpowszechnia informacje na temat dobrych praktyk i nowe pomysły;
- bada potencjał nowych mediów.

Publikacje ECDC

ECDC wydaje publikacje na temat szerokiego zakresu chorób zakaźnych, od wyczerpującego *Rocznego raportu epidemiologicznego na temat chorób zakaźnych w Europie* oraz *Rocznego raportu zagrożeń*, przez analizy zagrożeń monitorowanych w UE, po raporty i wytyczne techniczne. Publikacje naukowe są skierowane do ekspertów i wyda-

wane w języku angielskim. Publikacje skierowane do ogółu społeczeństwa są wydawane w 23 rządowych językach UE oraz w języku islandzkim i norweskim.

Eurosurveillance

Ten tygodnik naukowy dostępny on-line to jedno z wiodących czasopism na temat chorób zakaźnych w Europie. Jest ono ogólnodostępne, a publikujący w nim autorzy nie pobierają należności za swoje artykuły. Znany z szybkiego podejmowania pilnych tematów, tygodnik był pierwszym ocenianym przez specjalistów czasopismem, które opublikowało wstępną analizę genomu pandemicznego wirusa ptasiej grypy H1N1.

Strona internetowa

Strona internetowa ECDC zawiera wiadomości, aktualności oraz szczegółowe informacje na temat nadzoru, raportów naukowych, szkoleń i innych działań, a także linki do organów krajowych oraz organów UE.

COLD? FLU?

**GET WELL
WITHOUT
ANTIBIOTICS**

18 November
2009

For more information, visit
antibiotic.ecdc.europa.eu

**EUROPEAN
ANTIBIOTIC**

*Kampanie w całej Europie
w Europejskim Dniu Wiedzy o Antybiotykach.*

Wsparcie kampanii krajowych

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach – z inicjatywy ECDC – jest organizowany co roku (w tygodniu, w którym wypada 18 listopada), w celu stworzenia platformy dla krajowych kampanii na temat rozsądnego stosowania antybiotyków. Odporność na antybiotyki określono jako jedno z największych zagrożeń dla zdrowia publicznego w Europie, podczas gdy odpowiednie stosowanie antybiotyków jest zasadnicze dla zapobiegania wzrostowi występowania bakterii opornych.

Począwszy od pierwszego Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w 2008 r., inicjatywa jest kierowana szczególnie do ogółu społeczeństwa, lekarzy rodzinnych oraz lekarzy przepisujących leki na receptę i pielęgniarek w szpitalach.

Narzędzia

Narzędzia komunikacyjne ECDC są udostępniane krajowym organom ds. zdrowia publicznego jako wsparcie w podnoszeniu świadomości na temat zapobiegania konkretnym chorobom zakaźnym i ich kontroli. Narzędzia obejmują najważniejsze komunikaty oraz materiały, które można zaadaptować do krajowych lub lokalnych kampanii informacyjnych na temat zdrowia.

Plakaty kampanii można łatwo przystosować do lokalnych potrzeb.

„Zasadniczą kwestią jest przekazanie informacji, że bezpieczeństwo europejskich obywateli przed chorobami zakaźnymi nie jest kwestią przypadku, ale wynika z ciężkiej pracy i może łatwo ulec zaburzeniu, jeżeli ta praca nie będzie wykonywana”.

Karl Ekdahl, kierownik Działu ds. Potencjału Zdrowia Publicznego oraz Komunikacji

Komary mogą przenosić takie choroby, jak malaria i gorączka denga.

Programy dotyczące chorób opracowane przez ECDC – czym się zajmujemy

Państwa członkowskie UE zobowiązały się do dzielenia się informacjami na temat szeregu chorób zakaźnych. W tym względzie programy ECDC wspierają rozwój konkretnej polityki UE oraz jej wdrażanie, monitorowanie i ocenę. Dziedziny aktywności i rodzaje chorób obejmują:

Odporność na środki przeciwdrobnoustrojowe oraz zakażenia szpitalne

Stosowanie antybiotyków, odporność na antybiotyki i różne rodzaje zakażeń w szpitalach i innych placówkach opieki zdrowotnej.

Choroby, którym zapobiega szczepienie i inwazyjne choroby bakteryjne

Kwestia szczepień oraz choroby, którym mogą zapobiegać szczepienia, takie jak błonica, zakażenia *Haemophilus influenzae* typu B, odra, choroba meningokokowa, świnka, krztusiec, zakażenia pneumokokowe, choroba Heinego–Medina, wścieklizna, zakażenia rotawirusami, różyczka, tężec, zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) oraz ospa wietrzna.

Grypa

Grypa sezonowa, grypa pandemiczna oraz ptasia grypa. Program dotyczy także kwestii związanych ze szczepie-

Podstawą jest zapobieganie.

Proste zabiegi higieniczne mogą ograniczyć rozprzestrzenianie się zakażeń.

niami przeciwko grypie, lekami przeciwwirusowymi i wzrastającą odpornością na nie.

Gruźlica

Gruźlica oraz problem odporności na leki. Również współzakażenie HIV.

Choroby pojawiające się i przenoszone drogą wektorową

Choroby przenoszone przez owady i inne „wektory”, choroby związane z podróżami oraz nowe lub potencjalnie pojawiające się na nowo choroby: gorączka chikungunya, gorączka denga, zakażenia hantawirusami, choroba z Lyme (borelioza), malaria, dżuma, gorączka Q, zespół ostrej ciężkiej niewydolności oddechowej (SARS), ospa, odkleszczowe zapalenie mózgu, tularemia, wirusowe gorączki krwotoczne, gorączka Zachodniego Nilu oraz żółta febra.

Choroby przenoszone przez żywność i wodę oraz choroby odzwierzęce

Choroby, które mogą być przenoszone ze zwierząt na ludzi (choroby odzwierzęce), takie jak zatrucie jadem kiełbasianym (botulizm), bruceloza, kampylobakterioza, legionelloza, choroba Creutzfeldta–Jakoba i inne zakaźne encefalopatie gąbczaste, kryptosporidioza, bąblowica, lamblioza, wirusowe zapalenie wątroby typu A, zapalenie wątroby typu E, zakażenie bakterią *Escherichia coli*, listerioza, zakażenie norowirusem, salmonelloza, czerwotka bakteryjna (szigelozą), toksoplazmoza, trichinelloza oraz jersynioza.

HIV, choroby przenoszone drogą płciową i inne choroby przenoszone z krwią

Chlamydia, rzeżączka, kiła, wirusowe zapalenie wątroby typu B, wirusowe zapalenie wątroby typu C oraz HIV/AIDS.

Choroby zakaźne – niektóre z największych zagrożeń

Odporność na środki przeciwdrobnoustrojowe oraz zakażenia szpitalne

Zakażenia wywołane przez bakterie odporne na antybiotyki stały się ogromnym i szybko rosnącym problemem, zwłaszcza w szpitalach. Ponieważ trudno jest zabić te bakterie, zakażenia takie skutkują przedłużeniem choroby i pobytów w szpitalu oraz wiążą się z większym ryzykiem zgonu.

HIV/AIDS

Około 30% z 700 tys. osób żyjących z HIV w Europie nie wie, że jest nosicielem wirusa. W rezultacie osoby te nie mogą czerpać korzyści z dostępnego leczenia i mogą nieświad-

omie przenosić wirusa HIV na inne osoby, takie jak partnerzy lub nienarodzone dzieci.

Gruźlica

Liczba przypadków gruźlicy rośnie w grupach narażonych, takich jak imigranci i nosiciele wirusa HIV. W Europie obserwuje się przypadki lekoopornej gruźlicy, które są bardzo trudne lub nawet niemożliwe do wyleczenia.

Grypa

Każdej zimy setki tysięcy osób w UE ciężko choruje na gripę sezonową. Spośród tych osób kilkaset umrze podczas przeciętnego sezonu grypowego – często niepotrzebnie, ponieważ dla osób narażonych na ryzyko dostępne są skuteczne szczepionki.

Zmiany klimatyczne

Zmiany klimatyczne mogą prowadzić do nowych wzorców chorobowych w Europie, na przykład do przesunięcia zakresów przenoszenia chorób wektorowych, takich jak hantawirus, wirus Zachodniego Nilu, odkleszczowe zapalenie mózgu, choroba z Lyme, malaria oraz gorączka denga.

Mała liczba szczepień

Mała liczba szczepień w niektórych krajach powoduje, że choroby takie jak odra nie są kontrolowane i powracają. Jeżeli liczba szczepień będzie spadać, istnieje ryzyko powrotu chorób, które wyeliminowano z Europy (np. polio).

W jaki sposób można zaangażować się w prace agencji

Szkolenie

Szkolenie stanowi podstawę pracy ECDC i dostarcza wiedzy naukowej osobom związanym zawodowo z instytucjami ds. zdrowia publicznego w UE. ECDC szkoli także osoby prowadzące szkolenia, opracowuje materiały szkoleniowe oraz wspiera programy szkoleniowe we współpracy z partnerami w celu wzmocnienia zespołu osób zajmujących się zdrowiem publicznym w państwach członkowskich. Tematy kursów obejmowały: epidemiologiczne aspekty szczepienia; analizę szeregu czasowego: metody opisowe i wprowadzenie do modelowania i prognozowania; wspólne szkolenia na temat epidemiologicznych i mikrobiologicznych aspektów badania ognisk choroby.

Koordynowany przez ECDC Europejski program szkolenia w zakresie epidemiologii interwencyjnej (EPIET) obejmuje dwuletni kurs oraz zdobywanie doświadczenia praktycz-

nego w zakresie epidemiologii interwencyjnej do celów nadzoru nad chorobami zakaźnymi i ich kontroli.

Jednocześnie ECDC wraz z agencjami partnerskimi prowadzi Europejski program szkolenia w zakresie mikrobiologii (EUPHEM), kolejny dwuletni kurs prowadzony w ośrodkach szkoleniowych w laboratoriach w całej Europie.

ECDC ułatwia także wzajemne wsparcie pomiędzy krajami poprzez wymianę informacji on-line oraz wspólne projekty, laboratoria i protokoły.

ECDC współpracuje z zewnętrznymi ekspertami

ECDC zaprasza naukowców z odpowiednim doświadczeniem do udziału w komisjach naukowych i grupach roboczych Centrum oraz do wsparcia Centrum w jego działaniach. Aby poszerzyć listę potencjalnych ekspertów, ECDC założyło katalog kandydatów na ekspertów. Wszyscy eksperci posiadający odpowiednie doświadczenie i kompeten-

cje naukowe mogą składać podania o umieszczenie w tym katalogu.

Dodatkowo ECDC przesyła zaproszenia do składania ofert oraz propozycji dotacji w celu wykonania specjalistycznych prac.

„Szkolimy epidemiologów tak, jak szkolono budowniczych katedr w przeszłości – musieli oni uczyć się rzemiosła, wykonując go, a dopiero później mogli dołączyć do cechów. Właśnie to robimy. W jeden z naszych projektów zaangażowanych jest około 50 doskonale przeszkolonych osób z uniwersytetów i instytucji ds. zdrowia publicznego – aby zdobyli konkretne doświadczenie, wysyłamy ich za granicę i płacimy za umożliwienie im nauki poprzez działanie. Katedra zdrowia publicznego – nie możemy jej jeszcze zobaczyć w pełnej okazałości, ale budujemy zasadnicze fundamenty i mamy nadzieję, że nigdy nie ulegnie zniszczeniu”.

Denis Coulombier, kierownik Działu ds. Nadzoru i Reagowania

Dyrektor wraz z członkami zarządu ECDC.

Najważniejsze fakty dotyczące zarządzania

Jako niezależna agencja Unii Europejskiej ECDC podlega **zarządowi**, którego członków wyznaczają państwa członkowskie, Parlament Europejski i Komisja Europejska. Zarząd powołuje dyrektora ECDC, który odpowiada za kierowanie i zarządzanie Centrum. Dba on także, aby Centrum spełniało swoją misję i przestrzegało rozporządzenia ustanawiającego. Zarząd zatwierdza i monitoruje wdrażanie programu prac i budżetu ECDC, przyjmuje roczne sprawozdania finansowe – w sumie działa jako organ zarządzający Centrum. Zarząd spotyka się co najmniej dwa razy w roku.

Forum Doradców doradza dyrektorowi Centrum w kwestii jakości prac naukowych podejmowanych przez ECDC. Składa się ze starszych przedstawicieli krajowych instytucji i urzędów ds. zdrowia publicznego, powołanych przez państwa członkowskie na podstawie ich kompetencji naukowych, a także przez urzędnika ds. zdrowia publicznego z Komisji Europejskiej. Europejskie stowarzyszenia naukowe i grupy społeczeństwa obywatelskiego wysyłają także do Forum Doradców swoich obserwatorów. Dyrektor ECDC zaprasza WHO do udziału w spotkaniach w celu zapewnienia powiązania pracy naukowej WHO i ECDC. Poza doradzeniem ECDC, Forum Doradców działa także jako kanał wymiany informacji i dzielenia się wiedzą na temat zdrowia przez państwa członkowskie. Forum Doradców spotyka się co najmniej cztery razy w roku.

Właściwe organy ECDC to instytucje lub ośrodki naukowe świadczące usługi doradztwa naukowego i technicznego lub zdolne do podjęcia działań w terenie. Zostały one wyznaczone przez rządy państw członkowskich. Wspierają one ECDC oraz ECDC współpracuje z nimi we wszystkich swoich działaniach, zwłaszcza w zakresie przygotowania opinii naukowych, pomocy naukowej i technicznej, gromadzenia danych, identyfikacji pojawiających się zagrożeń dla zdrowia oraz publicznych kampanii informacyjnych.

Rozpoczęcie działalności: **maj 2005 r.**

Lokalizacja agencji: **Sztokholm, Szwecja**

Dyrektor: **Marc Sprenger**

Państwa członkowskie: **27 państw UE oraz 3 inne państwa EOG**

Rozporządzenie ustanawiające: **rozporządzenie (WE) nr 851/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. ustanawiające Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób**

Budżet: **56 mln euro w 2010 r.**

Zespół: **350 osób**

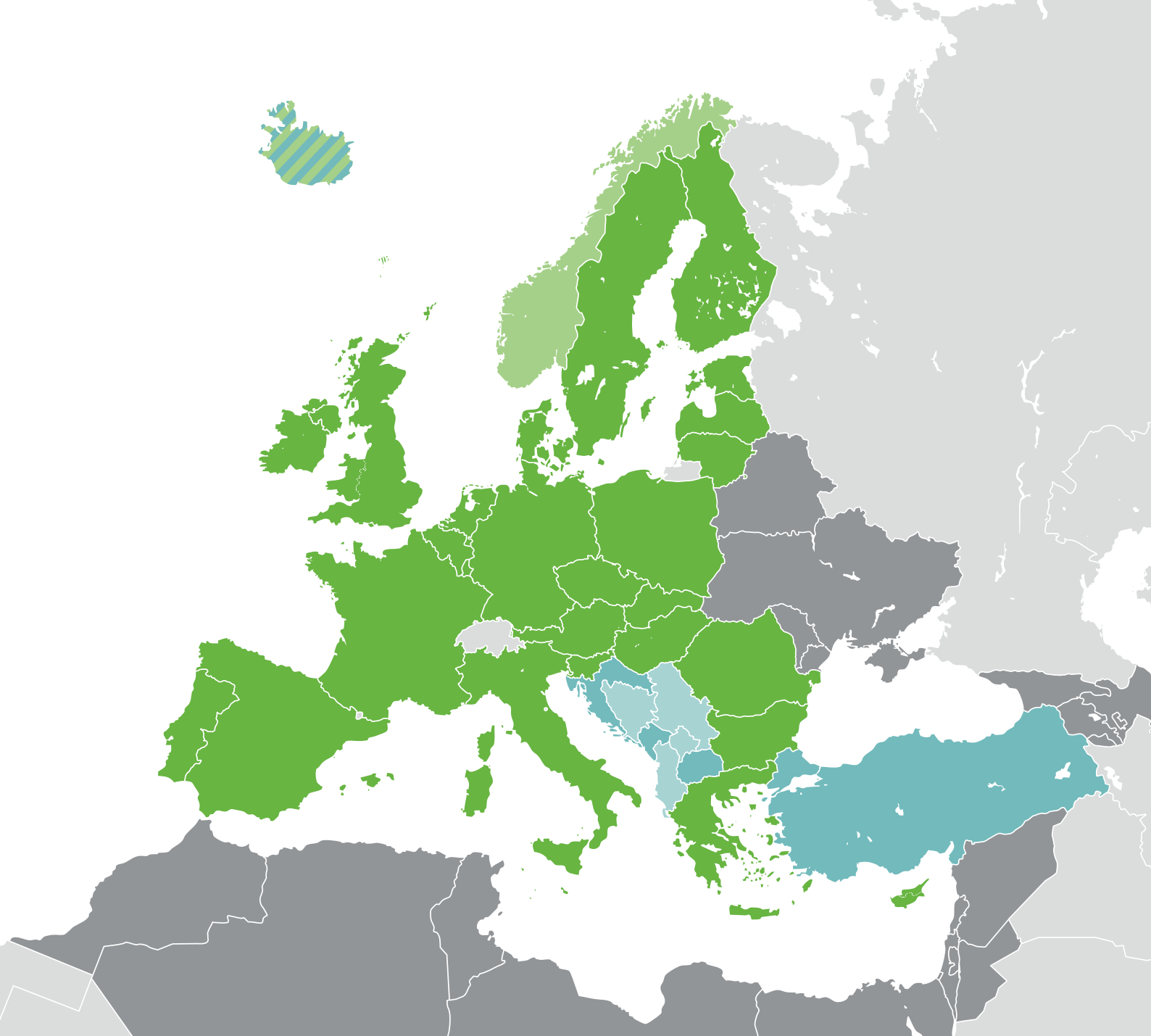

Współpraca z naszymi partnerami

ECDC aktywnie wspiera cały system UE oraz jej państwa członkowskie w ich wysiłkach na rzecz poprawy zapobiegania chorobom zakaźnym i ich kontroli. Udzielamy porad oraz dostarczamy dowodów głównym partnerom unijnym – Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu oraz prezydentom UE – w celu wspierania działań na szczeblu UE. Udzielamy także porad oraz, na życzenie, wsparcia praktycznego naszym krajowym partnerom wśród państw członkowskich.

Poza państwami członkowskimi Unii Europejskiej ECDC współpracuje z innymi państwami EOG – Islandią, Liechtensteinem oraz Norwegią. Rozpoczęliśmy także współpracę z państwami kandydującymi do UE (Chorwacją, Czarnogórą, byłą jugosłowiańską republiką Macedonii oraz Turcją), a także z potencjalnymi państwami kandydującymi do UE i państwami objętymi europejską polityką sąsiedztwa. ECDC współpracuje blisko z WHO i innymi podobnymi kluczowymi światowymi organizacjami, takimi jak amerykańskie centra ds. zapobiegania i kontroli chorób, chińskie Centrum ds. Kontroli Chorób oraz kanadyjska Organizacja ds. Zdrowia Publicznego. ECDC angażuje się także aktywnie w działania grup obywatelskich.

- **Unia Europejska (UE)**
27 państw członkowskich
- **Europejski Obszar Gospodarczy (EOG) / Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA)**
Islandia, Norwegia, Liechtenstein
- **Państwa kandydujące do UE**
Chorwacja, Islandia, Czarnogóra, była jugosłowiańska republika Macedonii, Turcja
- **Potencjalne państwa kandydujące do UE**
Albania, Bośnia i Hercegowina, Kosowo o statusie określonym rezolucją RB ONZ nr 1244/99, Serbia
- **Europejska polityka sąsiedztwa**
Algieria, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Egipt, Gruzja, Izrael, Jordania, Mołdawia, Maroko, Liban, Libia, Autonomia Palestyńska, Syria, Tunezja, Ukraina

Prawa autorskie do wszystkich zdjęć z następującymi wyjątkami posiada ECDC:

© Tobias Hofsäss, okładka, lewa strona

© Istockphoto, okładka, prawa strona, s. 6, 7, 9, 11, 14, 18, 19, 26

© Reporterzy, s. 8

© Science Picture Library, s. 12, 20

Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Zabrania się wykorzystywania zdjęć objętych prawami autorskimi użytych w niniejszej publikacji do celów innych niż niniejsza publikacja bez wyraźnej zgody posiadacza praw autorskich.

JAK OTRZYMAĆ PUBLIKACJE UE

Publikacje bezpłatne:

- w EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)
- w przedstawicielstwach i delegaturach Unii Europejskiej
(dane kontaktowe można uzyskać pod adresem <http://ec.europa.eu>
lub wysyłając faks pod numer +352 2929-42758)

Publikacje płatne:

- w EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)

Płatne subskrypcje (np. *Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej*, zbiory orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej):

- u dystrybutorów Urzędu Publikacji Unii Europejskiej
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_pl.htm)

**Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób
(ECDC)**

Adres pocztowy:
ECDC, 171 83 Sztokholm, Szwecja

Adres siedziby:
Tomtebodavägen 11A, Solna, Szwecja

Telefon: +46 858601000
Faks: +46 858601001
www.ecdc.europa.eu

Agencja Unii Europejskiej
www.europa.eu

Niniejsza broszura jest dostępna w następujących językach:

angielski, bułgarski, czeski, duński, estoński, fiński, francuski,
grecki, hiszpański, islandzki, irlandzki, litewski, łotewski, maltański,
niderlandzki, niemiecki, norweski, polski, portugalski, rumuński,
słowacki, słoweński, szwedzki, węgierski, włoski

Urząd Publikacji

